

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**60-66 AY ÇOCUKLARININ YARATICI DÜŞÜNME
TEKNİKLERİNE DAYALI EĞİTİM YOLUYLA
YARATICI DÜŞÜNMEYE DAYALI KAZANIMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Mehtap YAĞMUR

Denizli, 2022

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**60-66 AY ÇOCUKLARININ YARATICI DÜŞÜNME
TEKNİKLERİNE DAYALI EĞİTİM YOLUYLA YARATICI
DÜŞÜNMEYE DAYALI KAZANIMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Mehtap YAĞMUR

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Emel TOK

TEŞEKKÜR

Okul Öncesi Eğitimi Bölümü'nde tezsiz yüksek lisans proje çalışması sürecinde, öncelikle danışmanlığımı üstlenen, konu seçimimden araştırmanın yürütülmesine dek beni sınırlamayıp özgür bırakan, projemin yürütülmesinde ilgi ve desteğini esirgemeyen, konu üzerinde yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmama yardımcı olan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Emel TOK' a içtenlikle sonsuz teşekkür ederim.

Araştırmamım uygulama aşamasında bana canı gönülden yardımcı olan okul idarecimiz Erdoğan KARADİREK' e, öğretmen arkadaşlarım İlkay ÇANDIR' a, Gözde BOSTANLI' ya, yoğun çalışmalarım esnasında bana sonsuz sabır gösteren, maddi/manevi hiçbir yardımı esirgemeyen hayat arkadaşım, sevgili eşim Yiğit Alper YAĞMUR' a, biricik oğullarım Egehan ve Eren YAĞMUR' a; anneme, babama, kayınvalideme, kayınbabama sonsuz teşekkürlerimi borç bilirim.

Sevgi ve saygılarımla.

Mehtap YAĞMUR

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Mehtap YAĞMUR

ÖZET

60-66 Ay Çocuklarının Yaratıcı Düşünme Tekniklerine Dayalı Eğitim Yoluyla Yaratıcı Düşünmeye Dayalı Kazanımlarının Değerlendirilmesi

YAĞMUR, Mehtap

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi

Temel Eğitim ABD. Okulöncesi Eğitimi Bilim Dalı

Proje Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Emel TOK

Ocak 2022, 41 sayfa

Bu araştırmada yaratıcı düşünme becerilerine dayalı eğitimin 60-66 aylık çocukların yaratıcı düşünmeye dayalı kazanımlarının değerlendirilmesi ve farklı değişkenlerle (demografik özellikler) yaratıcılık kazanımlarının ne olduğunu tespit etmek amaçlanmıştır. Bu araştırma nitel araştırma içinde yer alan durum deseni kullanılarak tasarlanmıştır. Araştırma kapsamında olasılıklı olmayan örnekleme türü içinde yer alan amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Araştırma 60-66 aylık olan 11 kız ve 9 erkek olmak üzere 20 çocukla gerçekleştirilmiştir. 20 çocuktan yalnız bir çocuğun öncesinde okul öncesi eğitim aldığı diğer çocukların ilk defa bu yıl anaokuluna başladığı tespit edilmiştir. Araştırma 2021 – 2022 eğitim öğretim yıllarında Milli Eğitim Bakanlığı Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı, Merkezefendi ilçe merkezinde bulunan bağımsız anaokulunda uygulanmıştır. Çalışmada yaratıcı düşünmeyi desteklemeye yönelik etkinlikler planlanmıştır. Etkinlikler çocukların hazırbulunuşluk ve gelişim özellikleri dikkate alınarak planlanmıştır. Uygulanacak etkinlikler toplam 16 etkinlikten oluşmaktadır. Etkinlikler okul öncesi eğitim programına dayalı kazanım göstergelere ve yaratıcı düşünmenin özelliklerine (akıcılık, esneklik, orjinallik, zenginleştirme) dayalı oluşturulan gözlem formları ile değerlendirilmiştir. Uygulanan etkinlikler sonucunda ailelerin demografik özelliklerinin çocukların yaratıcılık düzeyleri üzerinde az da olsa etkisinin görüldüğü anlaşılmıştır. Çalışma sonucunda; çocuklara uygulanan yaratıcı

etkinliklerin çocukların yaratıcı düşünmeye dayalı kazanımlarını büyük oranda desteklediği görülmüştür. Çocukların yaratıcı düşünmeye dayalı becerilerinde ilerleme kaydedilmiştir. Ancak göz önünde bulundurulduğunda yaratıcı düşünmenin özelliklerine göre orta düzeyde geliştiği tespit edilmiştir. Bu bulgular eşliğinde erken yaşlardan itibaren çocukların yaratıcı fikirler ortaya koyacağı ve problem çözme becerilerinin kazandırılabilceği etkinliklere yer verilmesi gerektiği önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yaratıcılık, yaratıcı düşünme, problem çözme

İÇİNDEKİLER

PROJE ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ETİK BEYANNAMESİ.....	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
BİRİNCİ BÖLÜM	
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem durumu.....	2
1.1.1. Problem Cümlesi.....	3
1.1.2. Alt Problemler.....	3
1.2. Amaç.....	4
1.3. Önem.....	4
1.4. Varsayımlar.....	4
1.5. Sınırlılıklar.....	4
1.6. Tanımlar.....	5
İKİNCİ BÖLÜM	
2. KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Yaratıcılık	7
2.2. Yaratıcı İnsanın Özellikleri.....	7
2.3. Yaratıcı Ortam Oluşturma.....	7
2.4. Yaratıcı Süreç.....	8
2.5. Yaratıcı Uygulamalar.....	8
2.6. Yaratıcı Uygulamanın Değerlendirilmesi.....	9
2.7. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
3. YÖNTEM	13
3.1. Araştırmanın Modeli	13
3.2. Evren ve Örneklem.....	13
3.3. Veri Toplama Aracı	15
3.4. Verilerin Toplanması.....	15
3.5. Verilerin Analizi.....	16

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM	17
4.1. Çocukların Bilişsel Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri ile ilgili Bulgular	17
4.2. Çocukların Dil Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri ile ilgili Bulgular.....	18
4.3. Çocukların Sosyal Duygusal Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri ile ilgili Bulgular.....	18
4.4. Çocukların Motor Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri ile ilgili Bulgular.....	19
4.5. Çocukların Özbakım Becerileri Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri ile ilgili Bulgular.....	19
4.6. Çocukların Yaratıcılığa Dayalı Kriterleri ile ilgili Bulgular.....	19
BEŞİNCİ BÖLÜM	
5.TARTIŞMA VE SONUÇ	21
5.1 Tartışma ve Sonuç.....	21
5.2 Öneriler.....	22
KAYNAKÇA	23
EKLER	25
Ek 1. Araştırma İzin Onayı.....	25
Ek 2. Etik Kurul İzni.....	26
Ek 3. Etkinlik Örneği 1.....	27
Ek 4. Etkinlik Örneği 2.....	29
ÖZGEÇMİS	31

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1. <i>Örnekleme Grubundaki Çocukların Cinsiyete Göre Dağılım Tablosu</i>	13
Tablo 3.2. <i>Çocukların Ebeveynlerinin Demografik Özelliklerine Ait Bulguları</i>	14
Tablo 4.1. <i>Çocukların Bilişsel Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri</i>	17
Tablo 4.2. <i>Çocukların Dil Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri</i>	18
Tablo 4.3. <i>Çocukların Sosyal-Duygusal Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri</i>	18
Tablo 4.4. <i>Çocukların Motor Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri</i>	19
Tablo 4.5. <i>Çocukların Öz bakım Becerileri Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri</i>	19
Tablo 4.6. <i>Çocukların yaratıcılığa dayalı kriterlerin frekansı</i>	19

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Erken çocukluk, insanların 0-8 yaş aralığını kapsamakta olup çocuklar yaşamları boyunca birçok gelişim alanlarını bu dönem aralığında almaktadır (Tunçeli ve Zembat, 2017, s. 1). Çocuğun bilişsel, dil, sosyal, duygusal gelişimlerinin temelleri atılmış olur. Buna bağlı olarak Suat (2011)' de çocukların fiziksel gelişim yanında duygusal, sosyal, bilişsel, dil ve cinsel kimlik gelişimini yüksek oranda tamamladığını dile getirmiştir (Turhan ve Özbay, 2016, s. 55). Bu dönem çocuğun ilerleyen zamanlarındaki yaşantıları üretkenliği için de önem taşımaktadır. Erken çocukluk döneminde çocuğun geleceğinin şekillenmesinde ilk eğitimini aldığı önce anne babaların sonra da okul öncesi öğretmenlerinin tutum ve davranışları da önemlidir.

Bu dönemde çocuklar akranlarıyla birlikte oyunlar kurabilirler. Kendi yaş gruplarından etkilenme durumları yaşarlar. Bu dönemin çocukların kendi yaşitlarını değerlendirerek sosyal becerilerinin de şekillenebildiği bir dönem olarak belirtilmiştir (Gülây ve Akman, 2009; akt. Kiper, 2016, s. 15). Çocuk 5 yaşlarına geldiğinde grup oyunlarına katılma, işbirliği içinde çalışma, paylaşma, kurallara uyma gibi davranışlar gösterebiliyor. İletişim becerileri arttıkça daha sosyal bir birey olarak benmerkezcilikten uzaklaşma eğiliminde olurlar.

Erken çocukluk gelişimi çocuğun beyin kapasitesi ve güçleri ile de ilgilidir. Çocukların 0-3 yaşlarından 6 yaşına kadar olan dönem çocuğun beyin gelişimi açısından kritik önem göstermektedir. Erken çocukluktaki beyin gelişimi çocuğun bilişsel özelliklerinin yanında sosyal duygusal gelişiminin de ön plana çıkmasını sağlar (Turhan ve Özbay, 2016, s. 54). Aynı zamanda çocukların yaratıcı düşünmeye dayalı becerilerinin de desteklenmesi önem kazanmaktadır.

Yaratıcı düşünme, kişilerin farklı düşünmesiyle yeni ve özgün fikirlerin meydana geldiği, denenmemiş yollarla ortaya çıkardıkları bir düşünme becerisidir. Yaratıcı düşünme her insanda kültüre, aileye, eğitim öğretime göre farklılık göstermektedir (Çelebi Öncü, 2018). Erken çocuklukta düşünme becerilerini iyi kullanan çocuklar kendi öğrendiklerinden de sorumlu olurlar. Buna bağlı olarak erken çocuklukta çocuklara düşünme eğitimi verilerek yaratıcılık, problem çözme gibi beceriler kazandırılarak sorumluluk duyguları arttırılabilir (Koyuncu Şahin ve Akman, 2018, s.7). Çocuklar kendi kararlarını alma ve kendisinin çözüm üretme konularında

daha rahat olduklarından bu yaratıcı düşünme becerileri çocukların sosyal ve sanatsal yeteneklerinin de gelişmesini sağlamaktadır. Toplum içerisinde yaratıcı yollarla kendini ifade edebilmesi, duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla göstermesi, kendisine ait özelliklerinin farkında olması çevresiyle iletişim içerisinde olması sosyal duygusal gelişim kazanımlarına birkaç örnek olarak söylenebilir.

Çocuklar sahip oldukları bilgilere yeni öğrendiklerini de ekleyerek yaratıcı düşüncelerde bulunabilirler (Koyuncu Şahin ve Akman, 2018, s.10). Çocukların yaratıcı düşüncelerini geliştirmek için çocukların sorularına cevap vermek, yaratıcı düşüncelerine saygı göstermek, fikirlerini değerli görmek gerekir. Yaratıcı düşünme becerileriyle çocukların kişilerarası ilişkileri, problem çözme becerileri, sanatsal becerileri, dil becerileri gibi gelişimleri üzerinde olumlu yönde etkilenmektedir. Yaratıcı düşünmenin önemli bir parçası problem çözümedir.

Problem çözme becerisi çocuklar yönünden oldukça erken bir dönemde gelişmeye başlar ve bu beceriler çocuğun okul ortamında, grup oyunlarında, günlük yaşantısında karşılaştığı problemleri nasıl çözümledikleriyle bağlantılı olarak ilerler. Çocuklar problemleri zihinlerinde yansıtılmaları açısından birbirlerinden farklılık gösterirler (Swanson, O'connor ve Carter, 1991; akt. Aslan ve ark. 1997, s.39).

1.1 Problem Durumu

Erken çocukluk dönemi çocukların gelişimlerinin en hızlı dönemi olduğu gibi en yaratıcı oldukları da bir dönemdir. Yaratıcı düşünme ve sorunlara yaratıcı çözümler bulabilme becerisine sahip olmak yaşam kalitesini artırarak daha refah içinde yaşamının en etkili yollarındandır. Günümüzde yaratıcılık sadece eğitimde değil farklı meslek alanlarında kullanılması ve başarı için zorunluluk haline getirilmesi yaratıcılığın ne denli önemli olduğu görülmektedir (Çelebi, 2018).

Bireyleri hızlı değişen dünyaya hazırlamak eğitim amaçlarından birisidir. Buna bağlı olarak bireylere yaratıcı düşünme eğitimi vermek önemlidir (Fisher, 1995, s.30). Yaratıcılık insan yaşamında önemli bir yere sahiptir. İnsanların gelişimlerinin tüm yönlerinin temelini oluşturmaktadır. Craft (2003) yaratıcılığı, hayat boyu devam eden bir yetenek olarak açıklamıştır. Aynı zamanda yaratıcılığın, kendini ifade etmenin yanı sıra zekâ ve hayal gücünü kullanma kapasitesini de içerdiğini belirtmiştir (akt: Can Yaşar ve Aral, 2010, s. 201). Yaratıcılık süreci önceden öğrenilmiş bilgilerin üzerine yenilerinin eklenmesiyle oluşan bir süreç olarak değerlendirildiğinden çocukların eğitimi nitelikli şekilde desteklenmelidir.

Okul öncesi dönem, çocukların bedensel, bilişsel, dil, psiko-motor, sosyal-duygusal gelişimlerinde önemli ilerlemeler gösterdiğinden bu dönemin sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesi yaratıcı bireyler yetiştirme açısından önem taşımaktadır (Oktay, ve ark. , 2002; Bütün Ayhan ve Aral,2005; akt. Can Yaşar ve Aral, 2010, s. 202). Okul öncesi eğitim döneminde verilen nitelikli eğitim çocukların hayal gücüyle kendini özgün ifade etmesinde ve yaratıcılığında etkili olmaktadır. Hayallerin her kişinin kendi bilgi birikimlerine bağlı olarak değişiklik gösterdiği bilinmektedir (Kara ve Şençiçek, 2015, s.92). Yaratıcılık erken çocukluk döneminde çocuklar üzerinde sosyal duygusal açıdan olumlu değişimler sağlamaktadır. Bu durumu geliştirmek için de eğitiminin yaratıcılık yeteneği çocukların eğitiminde önemli bir yere sahiptir.

Yaratıcı bireyler; özgüvene sahip olan, risk alabilen, kuşkucu ve maceracı olabilen, oynamaktan hoşlanan, şakacı ve mizahçı ruha sahip, idealist, bireysel düşünen, artistik ve estetik olan, yeniliklere açık, gizemli olup karmaşık şeyleri sevebilen, düşünerek veya düşünmeden davranabilen, hayal gücüne sahip bireyler olarak ifade edilmiştir (Doğan, 2005; Öztunç, 1999; akt. Çeliköz, 2017, s. 3). Bireylerin bu özellikte olması kalıtım, çevre ve eğitim olanaklarıyla ilgilidir. Kısacası doğuştan gelen yaratıcılık becerisi uygun bir ortamda ve etkili olan bir eğitim ile geliştirilebilir. Yukarıda açıklandığı gibi erken çocukluk döneminde yaratıcı düşünmenin desteklenmesi önemlidir. Bu nedenle çocukların yaratıcı düşüncelerini destekleyen eğitim uygulamaları oluşturarak uygulama yapılmasının gerekli olduğu düşünülmüştür (Karlıdağ ve Gönen, 2019, s. 933). Bu çerçevede araştırmanın problemi ve alt problemi şu şekildedir:

1.1.1 Problem Cümlesi

Okul öncesi eğitime devam eden 60-66 ay çocuklarına yönelik yaratıcı düşünme tekniklerinin çocukların yaratıcı düşünme becerilerine ilişkin kazanımları nedir?

1.1.2 Alt Problemler

Araştırmada aşağıdaki alt problemler ele alınacaktır.

1. Okul öncesi dönem çocuklarının aldıkları eğitim yaratıcı düşünmeye ilişkin hangi kazanımları desteklemiştir?
2. Yaratıcı düşünmeye dayalı kazanımlar ailelerin demografik özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?

2.1. Amaç

Bu araştırmanın amacı; Yaratıcı düşünme becerilerinin 60-66 aylık çocukların yaratıcı düşünmeye dayalı kazanımlarının ne olduğunu ve farklı değişkenlerle (demografik özellikler) yaratıcılık kazanımları arasında bir farklılık var mı?

1.2 Önem

Yaratıcı düşünme becerilerinde 60-66 aylık çocukların eğitimine etkisi; düşünme becerilerinin gelişmesinde yaratıcı süreç olarak etkinliklerin faydaları; öğretmenlerin yaratıcı düşünmeyi destekleme davranışlarının neler olduğu ile ilgili bilgilere ulaşılabilecektir. Okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcı düşünme becerileriyle bilişsel, sosyal-duygusal, dil gelişimi açısından olumlu gelişmeler göstermeleri sağlanacaktır. Öğrendikleri yeni bilgilerle daha farklı problem çözme yöntemleri bulmalarına yardımcı olacaktır.

Pagani ve arkadaşları (2003), yaratıcı düşünme becerilerine sahip çocukların sorulan sorulara çabuk cevap verdiklerini, buna karşılık farklı ve yaratıcı çözüm yollarını kullanmada iyi olduklarını belirtmiştir (akt: Can Yaşar ve Aral, 2010, s. 202). Yaratıcı düşünmenin çocukların yaratıcı yönlerinin ortaya çıkarılmasında, özgüvenlerinin geliştirilmesinde, kişiliğinin ve karakteri üzerinde etkisi vardır.

1.4 Varsayımlar

Araştırmada uygulanan gözlem ve görüşme formlarının araştırmacı tarafından içtenlikle doldurduğu varsayılmıştır.

Araştırma yapılan kurumun çalışma zamanlarının etki etmediği varsayılmıştır.

1.5 Sınırlılıklar

Çocuklarla yapılan görüşmelerin sonraya bırakılması, etkinliklere ayrılan zamanın sınırlı olması, çocukların belli günlerde devamsızlık yapmalarından kaynaklı kayıpları, uygulama esnasında yaşanan bir takım teknik aksaklıklar ve çalışmalar belli etkinliklerle sınırlıdır.

Çalışmanın Denizli ilinde bulunan bir anaokulundaki 5-6 yaş grubu 20 çocuk ve 2 öğretmen ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Düşünme: Uygulamalarla geliştirilebilir olabileceğinden bir beceri olarak karakterize edilebileceğini belirtmiş (White, 2002; akt. Koyuncu Şahin ve Akman, 2018, s.7).

Yaratıcılık: Eksikliklerin farkına vararak bunları tamamlamaya yönelik düşünceleri ya da varsayımları geliştirmek, geliştirdiği varsayımlarını denemek, sonuçlarını karşılaştırma ve tekrardan deneme olarak ifade etmiştir (Torrance, 1974; akt. Çeliköz 2017, s. 2).

Yaratıcı Düşünme: Kişilerin farklı düşünmesiyle yeni ve özgün fikirlerin meydana geldiği, denenmemiş yollarla ortaya çıkardıkları bir düşünme becerisidir (Koyuncu Şahin ve Akman, 2018, s. 14). Yaratıcı düşünce orijinal olmalı, sonucuna yönelik üretici olmalı, hayal etmeye imkân tanımalı, denemeye yönelik olmalı, açıklanabilir olmalı, buluş yapmaya açık olmalıdır (Yıldız ve Güney Karaman, 2017, s.36).

Problem Çözme Becerileri: Okul öncesi eğitim problem çözme becerileri üzerinde oldukça etkilidir. Kendi problemleri üzerinde çözüm üretmeye bu dönemde başlarlar. Çocuklar problem çözme becerileri ile düşüncelerini belli bir konu üzerinde yoğunlaştırıp farklı çözümler bulmayı, neden sonuç ilişkisi kurmayı ve sonuçlar hakkında tahminde bulunmayı öğrenirler. Erken çocukluk döneminde çocukların farklı açılardan bakmaları yönünden çocuklarda yaratıcı problem çözme becerilerinin gelişmesi önem taşımaktadır (Yıldırım ve Akman, 2020, s.401)

Erken Çocukluk Dönemi: Çocuğun ilk yıllarından ilkokul zamanına kadar olan süreyi kapsayan bir dönemdir. Bu dönem çocukların gelişmelerinin en hızlı olduğu ve ileriki yaşlarının şekillendiği zaman dilimidir. Çocukların gelişimleri, bireysel ayrılıkları ve yeteneklerinin göz önüne alındığında onların sağlıklı bir düzende bütün gelişim alanlarının desteklenmesi, yaratıcı ruhlarının ortaya çıkarılması, özgüven duygularının geliştirilmesi, kişiliklerinin ve karakter gelişmelerinin sağlam temellerle yapılandırılması anne-baba ve eğitimcilerin birlikte hareket etmesi gerektiği bir eğitim sürecidir (Oğuzkan ve Oral 1997).

Akıcılık: Hafızamızda bulunan bilgilerin gereken durumlarda hızlı bir şekilde akıcı olarak kullanılabilmesidir. Aynı zamanda belleğimizdeki düşüncelerin sayısı olarak da ifade edilmektedir (Yeşilyurt, 2020, s. 3884).

Esneklik: Çözümü mümkün olan fikirlerin zihnimizde yer alan kalıplara bağlanmadan özgür bir şekilde üretilmesi olarak tanımlanır. Düşünceleri üretme yeteneği olarak da söylenebilir (Yeşilyurt, 2020, s. 3884).

Orjinallik: Özgün, sabit çözümler yerine eşi olmayan düşünceleri yaratmaya yönelik yeteneklerdir (Yeşilyurt, 2020, s. 3884).

Zenginleştirme: Düşüncenin tamamlanmasıyla geliştirilme, ayrıntıları ekleyebilme yeteneği olarak ifade edilir. Bulunan fikirlere detay kazandırmak, sorunları bütünsel görüp düşüncelere detay ekleyebilmektir (Yeşilyurt, 2020, s. 3885).

Bilişsel Gelişim: Bireyin doğuştan itibaren yetişkinliğine kadar çevresiyle etkileşiminde dünyayı anlayıp yorumlamasını sağlayan zihinsel bir süreçtir. Piaget'in bilişsel gelişimi 'organizmanın doğumundan itibaren farklı basamaklarından geçerek düzenli bir şekilde niteliksel bir gelişimin içerisine girmesi' olarak belirtmesi bu tanımı doğrulamaktadır.

Sosyal Duygusal Gelişim: Çocuğun duygularını kontrol ederek kendini ifade etmesini sağlayan kendisiyle ve çevresiyle uyum içerisinde olduğu bir gelişim alanıdır. Farklı insanlarla etkileşime girmeyi içerir. Çevreden gelen etkiler bağlamında bir olayın ona güzel gelip gelmeme hâli olarak tanımlanır (Bayrak ve Akkaynak, 2020, s.1346).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, konuya ilişkin alan yazın taramasında ve bu alanda yürütülmüş ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1 Yaratıcılık Nedir?

Yaratıcılık tanımı birçok düşünür tarafından farklı şekillerde ifade edilmiştir. Basit bir tanım olarak bir konu üzerinde bilinenlerin dışında farklı olarak düşünebilmek, alışılmamış düşünceler oluşturma olduğu söylenebilir (Özer ve Yıldırım Polat, 2019, s. 1310). Bilinen bilgiler üzerinden yeni özgün fikirler üretmektir.

Torrance (1974), yaratıcılığı “sorunlara, yetersizliklere, bilgi eksikliğine, mevcut olmayan elemanlara, uyumsuzluklara karşı duyarlı olma, güçlükleri belirleme, çözümler arama, tahminler yapma ve eksikliklerle ilgili hipotezler kurma veya hipotezi değiştirme, çözüm yollarından birini seçme, deneme, yeniden deneme, daha sonra sonuçları ortaya koyma” olarak adlandırır (akt. Aslan, 2001, s.22).

2.2 Yaratıcı İnsanın Özellikleri

Yaratıcı bireyler öncelikle özgün olabilmeli, yanlış yapmaktan korkmamalı, özgür bir şekilde hareket edip olumlu düşünebilmelidir. Sıradan olan, alışılmış hareketlere ve düşüncelere uyma zorunluluğu hissetmezler (Çelebi Öncü, 2018, s. 9). Yaratıcı bireyler kendilerini rahatlıkla ifade edebilirler. Yaratıcı bir birey; esnek olmalı, düşüncelerle bağlantı kurabilmeli, alışılmışın dışında tutum sergilemeli, estetik bakabilmeli, meraklı ve ilgili olmalı, benzerlik ve farklılıkları görebilmeli, kabul edilir şeyleri sorgulamalıdır. Ayrıca problem çözme yeteneğine sahiptirler (Kara ve Şençiçek, 2015, s. 93).

2.3 Yaratıcı Ortam Oluşturma

Yaratıcı düşünmeyi geliştirici ortamlar, bireylerin daha çok düşünmesine fırsat tanır. Yaratıcı ortamlarda öğrencilerin sosyal ve duygusal yönden destekleyici çalışmalar yapmalarına fırsat tanınarak yaratıcılıkları daha da geliştirilebilir (Koyuncu Şahin ve Akman, 2018, s. 14). Öğrencinin güvenini destekleyici, eğitim ortamının niteliğini arttırıcı ortamlar yaratılmalıdır. Eğitim ortam kalitesinin çocukların gelişimleri üzerinde büyük etkileri varsayıldığında eğitim ortamının çocukların yaratıcı düşünme

becerilerinde gelişmelerini sağlamada önemli bir yere sahiptir (Karlıdağ ve Gönen, 2019, s. 930).

2.4 Yaratıcı Süreç

Ürün oluşturan bireylerin deneyimleri sırasında oluşan bir süreçtir. Yaratıcı süreç içerisinde yaratıcılığın doğal unsuru olan kaygı ve belirsizliklerin yaşanabileceği birey tarafından kabul edilmelidir. Bu şekilde birey daha azimli ve sağlıklı bir şekilde ilerleyebilir. Çocuğun yaratıcılık becerilerinin gelişimi için süreç içerisinde özgün sanat çalışmaları, müzik, dans, oyun gibi etkinlikler çocuk yaşamı açısından öneme sahiptir (Çeliköz, 2017, s. 4).

Oluşturma, çeşitlilik ve orijinallik yaratıcılığın gelişim süreçleridir. Oluşturma sürecinde problem üzerinde odaklanarak problemi çözmede kararlılık göstermek önemlidir. Yaratıcı sonuçlar çeşitlilik göstermelidir. Ürünler orijinallikten farklı olarak geliştirilebilir özelliğe de sahip olmalıdır. Yaratıcılık var olan bilgilerden yola çıkarak yeni sentezler yapma, sorunlara farklı çözümler bulma, yeni olaylara uyum sağlayabilme olarak da düşünülmelidir (Karataş ve Özcan, 2010; akt. Yeşilyurt, 2020, s. 3880).

2.5 Yaratıcı Uygulamalar

Araştırmacılar akıcılık, esneklik, özgünlük ve ayrıntılandırma olmak üzere dört yönü olduğunu ifade ederler. Akıcılık, bilgiye ihtiyaç olduğunda kullanılan bir düşünce; esneklik, problemi çözerken yeni yaklaşımlar geliştirmek; özgünlük, bilinmeyen bir durum oluşturma; ayrıntılandırma, oluşan bir ürüne eklenen öğeler olarak belirtilir (Kara, 2007, s. 18).

Akıcılık, hafızamızda bulunan bilgilerin gereken durumlarda hızlı bir şekilde akıcı olarak kullanılabilmesidir. Esneklik, çözümü mümkün olan fikirlerin zihnimize yer alan kalıplara bağlanmadan özgür bir şekilde üretilmesidir. Orijinallik, özgün, sabit çözümler yerine eşi olmayan düşünceleri yaratmaya yönelik yeteneklerdir. Ayrıntılandırma, düşüncenin tamamlanmasıyla geliştirilme, ayrıntıları ekleyebilme yeteneğidir (Yeşilyurt, 2020, s.3884).

2.6 Yaratıcı Eğitimin Değerlendirilmesi

İnsanlar yaşamlarına problem çözmeye becerilerini içinde barındıran düşünme etkinlikleri ile yönlendirirler. Problem çözmeye dayalı öğrenme öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini arttırmaktadır (Ülger ve İmer, 2013; Yıldırım,2014; akt: Güven ve Karasulu Kavuncuoğlu, 2020, s. 38). Düşünme, insanların belirli bir hedefe ve sonuca doğru yönlendirilmesine yardımcı olur. Kişi karar vermek ve problemlerini çözmek için yaşamı boyunca edindiği deneyimleri kullanır. Kendilerine karşı farkındalık yaratan kişiler kendi hayatlarını daha anlamlı bir şekilde sürdürürler. Kendi yaşamını kontrol altına alabilmeleri için kendisi hakkında yeterince bilgiye sahip olmalıdır.

Yaratılan bir ürünün özellikleri ve bu ürünün belli ölçütlerde değerlendirilmesi yaratıcılık olarak ele alınır. Yaratıcılık bugüne kadar doğuştan üstün yetenekli ve dahi insanlara özgü bir süreç olarak görülmüştür. Zamanla yaratıcı düşünme konusunda yapılan araştırmalar bu bilginin geçersizliğini öne sürerek her insanın az ya da çok yaratıcılık becerilerinin olduğunu ortaya çıkarmıştır (Tunçeli ve Zembat, 2017, s. 3).

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Kara (2007) yaptığı çalışmada öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ne kadar yüksekse yaratıcılık düzeylerinin de o kadar yüksek olduğunu tespit etmiştir (Kiper, 2016, s.56). Aydın (1997) anaokullarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerini incelediği çalışmada, katılımcıların yaratıcılık üzerinde sosyal beceri düzeylerinin yüksek olmasının etkili olduğunu, sosyal becerisi yüksek olan çocukların yaratıcılık düzeylerinin de yüksek olduğunu tespit etmiştir (akt. Özer ve Yıldırım Polat, 2019, s. 1320). Rıza (2004) yaratıcılıkta hayal gücünün önemini dile getirmekte ve çocukların çok büyük bir hayal gücü gibi yetenekleri olmaları nedeniyle, erken çocukluk döneminde yaratıcı becerilerin daha fazla ortaya çıktığını vurgulamaktadır (Çeliköz, 2017, s. 11)

Günlük yaşamda karşılaşılan problemleri çocukların basit yollarla çözebileceklerini görmeleri, problemlerin çözümlenebileceğine inanmalarına ve kendilerine olan güvenlerinin artmasına faydalı olmaktadır (Ünal ve Aral, 2014). Kişiliğin temellerinin atıldığı, belli alışkanlıkların kazanıldığı erken çocuk yılları problem çözme becerilerinin kazandırılması gereken dönemdir. 21 yüzyılda ülkelerin başlıca hedeflerinin arasında (bilişsel, bedensel, duygusal ve sosyal gelişim yönünden sağlıklı, uyum sağlayabilen, yaratıcı, üretken olma vb.) en önemlilerinden olan problem çözme becerisine sahip olmak gelir (Şanlı, 2005; akt. Oğuz ve Köksal Akyol, 2015, s. 106). Yapılan bir çalışma sonucunda, çocukların yaratıcılık düzeyleri ve problem çözme becerileri arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Probleme dayalı öğrenmenin öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini de arttırdığı sonucuna varılmıştır (Ülger ve İmer, 2013; Yıldırım,2014; akt. Güven ve Karasulu Kavuncuoğlu, 2020, s. 38).

Erken yıllarda verilen eğitimlerle problemi anlama ve çözme yöntemleri çocuklara kolaylıkla kazandırılabilir (Anlıak ve Dinçer, 2005; akt. Koyuncu Şahin ve Akman, 2018, s. 14). Çocuklar problem çözme becerilerini kazandıklarında ileride karşılaşılabilecekleri problemleri de bilişsel düzeyde yeteneklerini kullanarak kolaylıkla çözümlenebileceklerdir. Yaşanılan dünya hareketliliği çocukların düşünmesine, karar vermesine neden olmakta ve çözüme kavuşturması gereken problemlerle karşı karşıya getirmektedir. Bu nedenle erken çocukluk eğitimi açısından problem çözmeyi öğrenme önem taşımaktadır (Bedge ve Özyürek, 2016, 206). Karşılaştıkları problemlere çocukların kendilerinin küçük yaşlardan itibaren çözüm yolu bulmalarına fırsat tanımak,

bilgisini, becerisini ve yeteneğini kullanmasını sağlamaktadır. Böylece kendini gerçekleştirme yolunda ve başkalarına bağlı kalmadan problemlere çözüm üretmenin temellerini atmış olurlar.

Hong (2004)'ün yaptığı çalışmada okul öncesi dönem eğitimi verimli bir şekilde geçiren çocuklar beden, zihin, dil, sosyal ve duygusal gelişim alanları açısından diğer çocuklara göre daha önde oldukları, erken yaşlarda kişiliklerinin gelişmeye başlamasıyla ilişkili olarak okula ve çevreye uyum sağlamada daha az sorunla karşılaştıkları belirlenmiştir (Can Yaşar ve Aral, 2010, s. 202). Pagani ve arkadaşları (2003), yaratıcı düşünme becerileri açısından okul öncesi eğitimi alan çocukların daha az zamanda ve sorulan sorulara daha çabuk cevap verdikleri, buna bağlı olarak okul öncesi eğitimi almayan çocukların cevaplarının daha geleneksel olduğu, farklı ve yaratıcı çözüm yollarını kullanmakta diğer çocuklar kadar aktif olmadıklarını tespit etmiştir (Can Yaşar ve Aral, 2010, s. 205).

Bireyler bir problemle karşılaştıklarında yaratıcılıklarını ortaya koyabilirler. Araştırmacılar yaratıcılığı bir problem çözme olarak düşünürler (Butcher & Niec, 2005; Monahan, 2002; Vidal, 2003; akt. Güven ve Karasulu, 2020, s. 38). Yapılan çalışmalarda çocukların yaratıcı düşünme becerilerini probleme dayalı öğrenmenin arttırdığı sonucuna varılmıştır (Kashani-Vahid, Afrooz, Shokoohi-Yekta, Kharrazi & Ghobari, 2017; Ülger ve İmer, 2013; Yıldırım, 2014; akt. Güven ve Karasulu, 2020, s. 38).

Türkiye’de yaratıcılıkla ilgili araştırmalar incelendiğinde, değişen demografik özellikler (cinsiyet, yaş, anne baba meslekleri, anne baba öğrenim durumu, aile gelir durumu vb.) açısından çocukların yaratıcılık seviyelerinin incelendiği araştırmalar bulunmaktadır (Atay, 2009; Basun, 2017; Gök, 2009; Öncü, 2000; Yenilmez ve Yolcu, 2007; Yıldırım, 2006; Yuvacı, 2017; akt. Güven ve Karasulu, 2020, s. 39).

Çocukların yaratıcılıklarının gelişimini ebeveynlerin sosyoekonomik düzeyleri ve ebeveyn tutumları gibi faktörlerin de etkilediğinden söz edilmiştir (Özer ve Yıldırım Polat 2019; akt. Yıldız, 2016, s. 93). Atalay (2018, s. 34) sosyoekonomik düzeyi iyi olan ebeveynlerin çocuklarının sosyoekonomik düzeyi düşük olan ebeveynlerinin çocuklarına göre daha yaratıcı olmaya elverişli olduklarını belirtmiştir. Bu durumda sosyoekonomik düzeyin artması nedeniyle çocuğa sunulan fırsatların da artmasının etkili olduğu söylenebilir. Alan yazında konuya ilişkin yapılan araştırmalar incelendiğinde ebeveynlerin sosyoekonomik düzeyi yüksek ise o ailelerin çocuklarının

yaratıcı yönden daha önde oldukları görülmüştür (Çağatay-Aral, 1990; Akdoğan, 1992; Can Yaşar ve Aral, 2011; Kiper, 2016; Yıldız, 2016; akt. Özer ve Polat 2019, s. 1320).

Bireylerin yaratıcı düşüncelerini ifade edebilmek için ortada bir problem olması gerektiği söylenmektedir (Güven, Karasulu Kavuncuoğlu 2020; s. 38). Araştırmacılar yaratıcılık kavramını problem çözebilme davranışı olarak görmektedirler (Butcher & Niec, 2005; Monahan, 2002; Vidal, 2003; akt. Güven ve Karasulu Kavuncuoğlu, 2020, s. 38). Yapılan bazı çalışmalar sonucunda öğrencilerin yaratıcı düşüncelerinin artırılmasında probleme dayalı öğrenmelerin etkisinin olduğuna varılmıştır (Kashani-Vahid, Afrooz, Shokoohi-Yekta, Kharrazi & Ghobari,2017; akt. Güven ve Karasulu Kavuncuoğlu, 2020, s. 38).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Bir kişi ya da grubun, sınırları belli olan bir durumun derinlemesine incelemeye yönelik olduğundan durum araştırması yapılacaktır. Durum çalışmaları 'nasıl' ve 'niçin' sorularına cevap aramakta olup araştırmacının bir olgu ya da olayı derinlemesine incelemesine olanak tanır (Yıldırım ve Şimşek 2011).

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırma kapsamında kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Denizli ili merkez ilçelerinde bulunan anasınıflarına ve bağımsız anaokullarına devam eden 60-66 aylık 20 çocuktan oluşmuştur. Çocukların cinsiyetlerine göre dağılımları tablo 3.1.'de verilmiştir.

Tablo 3.1. *Örneklem Grubundaki Çocukların 'Cinsiyet'e Göre Dağılım Tablosu*

Cinsiyet	N	%
Kız	11	55
Erkek	9	45
Total	20	100

Tablo 3.1.' de görüldüğü gibi örneklemdaki 20 çocuk 11 kız ve 9 erkekten oluşmaktadır. Sınıfın %55 i kız, %45 i erkek olarak görülmektedir.

Ebeveynlerle görüşme sonucunda alınan bilgilere göre sadece bir çocuk haricinde diğer çocukların hepsinin anaokulunda 1. yılı oldukları daha öncesinde anaokuluna gitmedikleri bilgisine ulaşılmıştır. Bir ebeveyn çocuğunun daha küçük yaşta bir kreşte eğitim gördüğü bilgisini paylaşmıştır.

Örneklem grubundaki çocukların ebeveynlerinin demografik özellikleri tablo 3.2.' de verilmiştir.

Tablo 3.2. Örneklem Grubundaki Çocukların Ebeveynlerinin Demografik Özelliklerine Ait Bulguları

Cinsiyet	<i>N</i>	%
Anne	20	50
Baba	20	50
Toplam	40	100
Anne Baba Yaş Grubu	<i>N</i>	%
20-24 yaş	-	-
25-29 yaş	8	20
30-35 yaş	14	35
36 yaş üzeri	18	45
Toplam	40	100
Anne Baba Eğitim Düzeyi	<i>N</i>	%
İlkokul	7	17,5
Ortaokul	16	40
Lise	12	30
Lisans	5	12,5
Toplam	40	100

Tablo 3.2.' de örneklem grubundaki çocukların anne baba birlikteliği görülüyor. Yaş durumunda 20-24 yaş aralığında ebeveyn olmadığı, 36 yaş ve üzeri yaş aralığının % 45 ile en yüksek oran olduğu görülmüştür.

Tablodan da anlaşılacağı gibi ebeveynleri eğitim düzeyinin en yüksek % 40 oran ile ortaokul mezunu oldukları anlaşılıyor. Bunu takiben % 30 lise, % 17,5 ilkokul, % 12,5 lisans mezunları görünüyor. Gelir düzeyleri % 65 ile orta düzeyde olduğu görülmüştür.

3.3 Veri Toplama Aracı

Araştırma veri toplama aracı olarak gözlem tekniği ve görüşme kullanılmıştır. Çünkü gözlem tekniği ile olay ve olgular doğrudan kaynağından elde edilen kanıtlarla sağlanır. Görüşme tekniği bireylerin deneyimleri, tutumları, görüşleri, duyguları bilgi etme açısından önemlidir. Bu durum görüşülen kişilerle soru cevap şeklinde yapılarak onların anlattıklarını dinlemeyle gerçekleşir (Salman Yıkılmış, 2020; s. 184).

Gözlem yaparken bilgi verme, soru sorma, cevap verme, yön gösterme gibi durumlar hakkında notlar tutulmuştur. Aynı zamanda sınıf içindeki sınıf içindeki performansları da gözlemlenmiştir. Gözlem formu yaratıcı düşünme becerilerine dayalı kazanımlar çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu kazanımlar 2013 Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Program Kitabından alınmıştır. Değerlendirmeler arası tutarlılığı sağlamak için öğrencilerin etkinlik örneklerine dayalı değerlendirmeler de yapılmıştır. Gözlem formu oluşturulurken literatür taraması yapılmış, konu ile ilgili uzman görüşleri alınmıştır.

3.4 Verilerin Toplanması

Araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden gözlem ve görüşme yoluyla veriler toplanmıştır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla çocuklara ve çocukların ailelerine ait bilgilere sahip olmak için “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır (Ebeveynlerin yaşları, eğitim düzeyleri, çocukların cinsiyetlerine dayalı bilgiler). Gerekli izin başvuruları yapıp izinler alındıktan sonra ilgili okullara gidilmiştir. Öğrencilerin etkinliklerine dayalı dokümanlardan da yararlanılmıştır.

Gözlem verileri yaratıcı düşünmenin özellikleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu becerileri orjinallik, esneklik, akıcılık, zenginleştirme şeklindedir. Bu gözlem formunun oluşturulmasında öncelikle alanyazın taranmış, konu ile ilgili kriterler belirlenmiştir. Sonraki aşamada uzman görüşüne başvurularak son haline getirilmiştir.

Öncelikle yaratıcı düşünmeyi geliştirmeye dayalı farklı teknikleri içeren etkinlikler araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Oluşturulan etkinlikler uzman görüşüne sunulmuş ve uzman görüşü çerçevesinde son haline dönüştürülmüştür. Bu etkinlikler 8 hafta boyunca toplam 16 etkinlik olarak uygulanması planlanmıştır. Bu etkinliklerde öğrenciler gözlemlenmiştir. Ayrıca öğrencilerle görüşmeler yapılacaktır. Öğrencilerin etkinlik örnekleri de değerlendirilmiştir.

Araştırmanın uygulanması için Milli Eğitim Müdürlüğünden izin alınmıştır. Ailelere konu hakkında bilgi verilmiş olup, gönüllü katılım çerçevesinde çalışmalar yürütülmüştür. Ayrıca etik kurul izni de alınmıştır. Etkinlikler 60-66 aylık çocuklara uygulanacağından ve bu yaş grubunun reşit olmamasından ebeveynlere veli izin formu imzalatılarak izin alınmıştır.

3.5 Verilerin Analizi

Yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkan verilerin çözüme ulaşmasında nitel veri analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde MEB'in okul öncesi programına uygun kazanımlar çerçevesinde değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca yaratıcı beceriler çerçevesinde de değerlendirmeler de yer almaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde verilerin analiz sonuçlarından elde edilen bulgulara ve buna yönelik yorumlara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular alt amaçlar doğrultusunda ilk olarak okul öncesi dönem çocuklarının aldıkları eğitimin yaratıcı düşünmeye ilişkin hangi kazanımlarına destek olduğu gözlemlenmiştir. Aşağıdaki tablolarda çocukların okul öncesi programında yer alan kazanım ve göstergelerden hangilerinin daha çok kazanıldığına yer verilmiştir.

4.1 Çocukların Bilişsel Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri ile ilgili Bulgular

Tablo 4.1. *Çocukların Bilişsel Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri*

Bilişsel Gelişim Kazanımları	N	%
Kazanım1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.	14	70
Kazanım 2: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.	10	50
Kazanım 5: Nesne ya da varlıkları gözlemler.	14	70
Kazanım 15: Parça-bütün ilişkisini kavrar.	10	50
Kazanım 17: Neden sonuç ilişkisi kurar.	10	50
Kazanım 19: Problem durumlarına çözüm üretir.	10	50

Tablo 4.1.' de çocukların bilişsel gelişim alanındaki kazanım düzeylerine yer verilmiştir. Çocukların yarısına yakını bir duruma dikkatini verebilseler de tahminde bulunan çocuk sayısı daha az olarak tespit edilmiştir. 'Nesne/durum/olaya dikkatini verir.' kazanımında %70 düzeyinde ilerleme görülmüştür. 'Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.' Kazanımında 10 çocukta ilerleme görülerek % 50 oranında bir gelişim sağlanmıştır. 'Nesne ya da varlıkları gözlemler.' kazanımında %70 seviyesinde bir ilerleme olduğu görülmüştür. 'Parça-bütün ilişkisini kavrar.' kazanımında 10 kazanım gösteren çocuk ile %50 oranında gelişme görülmüştür. 'Neden sonuç ilişkisi kurar.' kazanımında %50 oranında başarı kaydedilmiştir. 'Problem durumlarına çözüm üretir.' kazanımında ise 10 çocuğun göstermiş olduğu başarı ile %50 ilerleme tespit edilmiştir.

4.2 Çocukların Dil Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri ile ilgili Bulgular

Tablo 4.2. *Çocukların Dil Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri*

Dil Gelişim Kazanımları	N	%
Kazanım 5: Dili iletişim amacıyla kullanır.	14	70
Kazanım 6: Sözcük dağarcığını geliştirir.	10	50
Kazanım 7: Dinledikleri/izlediklerinin anlamlarını kavrar.	14	70
Kazanım 8: Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.	14	70

Tablo 4.2.' de çocukların dil gelişim alanındaki kazanım düzeylerine yer verilmiştir. 'Dili iletişim amacıyla kullanır.' Kazanımında 14 çocukta ilerleme kaydedilmiş olup % 70 oranında başarı sağlanmıştır. 'Sözcük dağarcığını geliştirir.' kazanımında %50 düzeyinde ilerleme kaydedilmiştir. 'Dinledikleri/izlediklerinin anlamlarını kavrar.' kazanımında %70 oranında ilerleme görülmüştür. 'Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.' Kazanımı dil gelişim alanında %70 oranına ulaşmıştır.

4.3 Çocukların Sosyal Duygusal Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri ile ilgili Bulgular

Tablo 4.3. *Çocukların Sosyal-Duygusal Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri*

Sosyal-Duygusal Gelişim Kazanımları	N	%
Kazanım 3: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.	14	70
Kazanım 15: Kendine güvenir.	14	70

Tablo 4.3.' te çocukların sosyal-duygusal gelişim alanındaki kazanım düzeylerine yer verilmiştir. 'Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.' kazanımı sosyal-duygusal gelişim alanında %50 oranına ulaştığı görülmüştür. 'Kendine güvenir.' kazanımı yüzde %50 düzeyinde başarı göstermiştir.

4.4 Çocukların Motor Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri ile ilgili Bulgular

Tablo 4.4. *Çocukların Motor Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri*

Motor Gelişim Kazanımları	N	%
Kazanım 4: Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar.	20	100

Tablo 4.4.' de anlaşılacağı gibi tüm çocuklar %100 düzeyince küçük kas gelişimini kazanmış görünmektedirler.

4.5 Çocukların Özbakım Becerileri Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri ile ilgili Bulgular

Tablo 4.5. *Çocukların Özbakım Becerileri Gelişim Alanında Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri*

Motor Gelişim Kazanımları	N	%
Kazanım 3: Yaşam alanlarında gerekli düzenlemeler yapar.	15	75

Tablo 4.5.' te 15 çocukta ilerleme kaydedilmiş olup çocukların %75 oranında başarı sağlanmıştır.

Çocukların kazanımlarına ulaştığı yaratıcılığa dayalı kriterlere bağlı akıcılık, esneklik, orjinallik, zenginleştirme alt bölümlerinin yüzdelerik frekans sonuçları tablo 7 de verilmiştir.

4.6 Çocukların Yaratıcılığa Dayalı Kriterleri ile ilgili Bulgular

Tablo 4.6. *Çocukların Yaratıcılığa Dayalı Kriterlerin Frekansı*

Yaratıcılık Kriterleri	N	%
Akıcılık	10	50
Esneklik	9	45
Orjinallik	10	50
Zenginleştirme	6	30

Tablo 4.6.' da çocukların yaratıcılığa dayalı kriterlerin frekans sonuçlarına yer verilmiştir. Akıcılık düzeyinin yüzdelerik frekansı %50, Esneklik düzeyinin yüzdelerik frekansı %45, Orjinallik düzeyinin yüzdelerik frekansı %50, Zenginleştirme düzeyinin yüzdelerik frekansı %30 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda yaratıcılığa dayalı kriterlerin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Uygulanan etkinliklerde çocukların yaptıkları ürünlere dayalı olarak değerlendirmede resim çalışmalarına yer verilmiştir. Uygulanan etkinlikler sonrasında çocuklar kendine özgü resim çalışmaları yapmıştır. Etkinlik ile ilgili bir örnek görselde sunulmuştur.

Örnek Görsel: Yoğurt kâsesi etkinliği

Örnek görselde 52 nolu çocuğun ‘Yoğurt kâsesinin üzerinde nasıl bir resim olsun?’ sorusuna çizmiş olduğu resim görülmektedir. Bir tarafta annesinin bir tarafta da kendisinin olduğunu söyledi. Resmin üzerinde yazan yazıların da kullanma tarihi olduğunu belirtti. Buradan da anlaşılacağı gibi çocuk ailesiyle birlikte alışverişlerde son kullanma tarihlerine dikkat etmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Okul öncesi dönem çocukların temel becerileri kazanmaları açısından kritik bir dönem olarak görülmektedir. Bu dönemde yaratıcılık çocuklar için geliştirilmesi gereken becerilerden biri olarak sayılır. Bu becerilerin geliştirilebilmesi çocuğa zengin ortamlar sunulmasına bağlıdır (Razon 1990; akt. Çeliköz 2017, s.3). Zengin ortamları sunabilecekler arasında ebeveynler bulunmaktadır. Eğitiminin yeterli olması ve gelirin iyi düzeyde olması birlikte düşünüldüğünde çocuğun yaratıcılık becerilerinin yüksek ölçüde desteklendiği ifade edilmiştir (Çeliköz 2017, s. 13). Bu nedenle çocuklara erken yaşlarda düşünme eğitimi verilerek yaratıcılıkları, problem çözme becerileri kazandırılarak çocukların karar vermeleri, kararlarından sorumlu olmaları konusunda istekleri arttırılabileceği dile getirilmiştir (Koyuncu Şahin ve Akman, 2018, s. 7).

Alanyazında benzer yapılan araştırmalarda Ebeveynlerin sosyodemografik özelliklerinin çocukların yaratıcılıklarında etkili olduğu, yüksek gelire sahip ailelerin çocuklarının daha fazla olduğu görülmüştür (Atalay, 2008; Can- Yaşar ve Aral, 2011; Kiper, 2016). Yapılan bu çalışma sonucuna göre örneklem grubundaki çocukların ailelerinin eğitim düzeyleri yüksek oranda ortaokul olarak görülmektedir. Çocukların bilişsel, dil, sosyal-duygusal alanlarda orta düzeyde oldukları saptanmıştır.

Erken çocukluk döneminde çocuklar bilgiyi kalem kâğıt ile değil, deneyimleriyle, etkileşimleriyle, yaptıklarıyla yapılandırır. Çocuklar nesnelere dokunarak, görseller oluşturarak, hikâye dinleyip canlandırarak, model alarak, konuşarak, oyun oynayarak gelişirler (Tunçeli ve Zembat, 2017, s. 3). Erken çocuklukta eğitim programları sadece programa uygun bir öğretim ortamı ile sınırlı kalmayıp uygulama sonrasında değerlendirmeyi de içine almalıdır (Senemoğlu, 1994; akt. Durmuşoğlu, Koca ve ark. 2021, s. 91). Barron (1969), yaratıcı bireylerin çevre uyarılarına daha az, yaratıcı bireylere nazaran daha duyarlı olduklarını, buna bağlı olarak yaratıcı bireylerin başka insanların duygularını anlayabilme ve onların bakış açısından bakmaya daha iyi olduklarını belirtmiştir (Yıldız ve Güney Karaman, 2017, s. 36).

Okul öncesi öğretmenleri yaratıcı düşünme becerilerine ne düzeyde sahipse sınıfındaki çocukların da o derecede yaratıcılıklarının etkileneceği ve okul öncesi

eğitimin kalitesini yükselteceği düşünülmektedir (Eskidemir Meral ve Tezel Şahin, 2019, s. 314). Sunulan çeşitli deneyimler, farklı bakışlar, çeşitli uyarıcıların sunulduğu öğrenme ortamı ile yaratıcılık daha da geliştirilir (Gartenhaus, 2000; akt. Özer ve Yıldırım Polat,2019, s. 1320). Çocuğa bu zengin ortamları sunanlar arasında önce ebeveynler sonra öğretmenler gelmektedir. Çeliköz (2017, s.13) eğitimli olmanın ve iyi bir gelire sahip olmanın birleşmesiyle çocuğun yaratıcılığının büyük oranda desteklendiğini belirtmektedir.

Yapılan bu çalışmada uygulanan etkinliklerde çocukların çoğunluğu etkinliklere dikkatlerini verseler de tüm çocukların derse katılımlarının orta düzeyde olduğu ve sorulan sorulara konu dışı cevaplar verdikleri tespit edilmiştir. İlk uygulamalarda katılmak istemeyen çocuklar sonraki etkinliklerde zaman zaman katılmada istekli olmuşlardır. İlk zamanlarda yanlış cevap vermekten, yapamamaktan çekinen çocuklar zamanla kendini fark ederek arkadaşları gibi aktif olmaya başlamıştır. Etkinlik sonrası yaptıkları resimleri kamera karşısında anlatmak da ilgilerini çekmiştir. Parmak kaldırıp cevap veremeyen iki öğrenci daha sonraları çekingen bir tavırla da olsa katılım sağlamaya çalışmıştır.

5.2. Öneriler

Okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılıklarının gelişimini desteklemeye yönelik deneyimleri incelenen bu araştırma sonucu olarak şu öneriler verilebilir:

- Okul ya da okul dışında yaratıcılıkla ilgili etkinliklere daha çok yer verilmelidir.
- Öğretmenlerin yaratıcılık konusunda daha çok deneyim kazanmaları sağlanmalıdır.
- Sosyoekonomik düzeye bakılmaksızın her ebeveynin çocukların etkinliklerine karşı merak uyandırarak onları düşünmeye yönlendirmelidirler.
- Ebeveynler ve öğretmenler tarafından çocuklara daha özgür bir ortam sağlayarak çocukların kendilerini rahat hissedip özgün ürünler çıkarmaları desteklenmelidir.

KAYNAKÇA

- Aslan, Aktan ve Kamaraj (1997). Anaokulu Eğitiminin Yaratıcılık ve Yaratıcı Problem-Çözme Becerisi Üzerindeki Etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9, 37-48.
- Bayrak ve Akkaynak (2020). Okul Öncesi Eğitimde Yaratıcı Drama Eğitiminin Duygu Düzenleme ve Sosyal Problem Çözme Becerilerine Etkisi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 7(2), 1343-1381.
- Bedge ve Özyürek (2016). Öğretmen ve Anne-Baba Tutumlarının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Problem Çözme Becerilerine Etkisi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 204-232.
- Can Yaşar ve Aral (2010). Yaratıcı Düşünme Becerilerinde Okul Öncesi Eğitimin Etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3(2), 201-209.
- Çelebi Öncü, (Ed.). (2018). Erken Çocukluk Döneminde Yaratıcılık ve Geliştirilmesi (2. Baskı). Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Çeliköz (2017). Okul Öncesi Dönem 5-6 Yaş Çocuklarının Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi. *YILDIZ Journal of Educational Research*, 2(1), 1-25.
- Durmuşoğlu, Koca, Osanmaz Burgazlı (2021). *Milli Eğitim*, 50(230), 75-94.
- Eskidemir Meral ve Tezel Şahin (2019). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcı Düşünme Eğilimleri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 313-331.
- Güven ve Doğanay Koç (2020). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yaratıcılık Düzeyleri ile Benlik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1391-1406.
- Güven ve Karasulu Kavuncuoğlu (2020). Okul Öncesi Dönem Çocukların Yaratıcılık Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 37-53.
- Karlıdağ, İ ve Gönen, M. (2019). Okul Öncesi Eğitim Ortamının Kalitesinin Çocukların Yaratıcılığına Etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(4), 928-960
- Kara ve Şençiçek (2015). Yaratıcı Çocuk Yetiştirmede Problemler ve Çözüm Önerileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 90-97
- Kaya (2007). Okul Öncesi Dönemde 5-6 Yaş Grubu Çocukların Yaratıcılık Düzeylerini Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşleri yüksek lisans tezi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Konya.
- Kılıç (2017). Öğretmenlerin Yaratıcı Düşünceyi Destekleme Davranışlarının İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 87-115.

- Kiper, (2016). Anaokuluna Devam Eden 48-71 Ay Aralığındaki Çocukların Yaratıcılık Düzeyleri İle Sosyal Becerileri Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Mersin.
- Koyuncu Şahin ve Akman (2018). Erken Çocukluk Döneminde Düşünme Becerilerinin Gelişimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 218, 5-20.
- Oğuz ve Köksal Akyol (2015). Problem Çözme Becerisi Ölçeği (PÇBÖ) Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(1), 105-122.
- Özer ve Polat (2019). Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılığı Geliştirmeye Yönelik Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Ebeveynlerinin İncelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 1309-1327.
- Salman Yıkmış (2020). Nitel Araştırmalarda e-görüşme Tekniği. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 183-197.
- Tuğrul (2006). Okul Öncesi Dönemde Düşünme Becerilerinin Gelişmesinde Yaratıcı Bir Süreç Olarak Drama. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 99-110.
- Tunçeli ve Zembat (2017). Erken Çocukluk Döneminde Gelişimin Değerlendirilmesi ve Önemi. *Eğitim kuram ve uygulama araştırmaları dergisi*, 3(3), 01-12.
- Turhan ve Özbay (2016). Erken Çocuk Eğitimi ve Nöroplastisite. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 54-63.
- Yeşilyurt (2020). Yaratıcılık ve Yaratıcı Düşünme. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(25), 3874-3915.
- Yıldırım ve Akman (2020). Yaratıcı Problem Çözme Etkinliklerinin Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Yaratıcılığına Etkisi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 10(1), 399-431.
- Yıldız ve Güney Karaman (2017). Erken Çocukluk Döneminde Yaratıcılık ve Bakış Açısı Alma. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 50 (2), 33-58.

EKLER

Ek 1: Denizli il Milli Eğitim Müdürlüğü Veri Toplama İzin Onayı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-35752861
Konu : Anket Uygulama İzni

28/10/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 19.10.2021 tarihli ve 118641 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi (İ.Ö.) Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Mehtap YAĞMUR, "Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 60-66 Ay Çocuklarının Yaratıcı Düşünme Tekniklerine Dayalı Eğitim Yoluyla Yaratıcı Düşünmeye Dayalı Kazanımlarının Değerlendirilmesi" konulu proje çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/ölçek formlarını İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli İli Merkezefendi ilçesinde bulunan Merkezefendi Belediyesi Yeni Mahalle Anaokulunda öğrenim gören öğrencilere uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazıları ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde yüz yüze eğitim öğretime ara verilmesi göz önüne alınarak örgün eğitimin 2021/2022 eğitim-öğretim yılı içinde tam olarak başlamasıyla birlikte denetimi ilçe milli eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzni Başvuru Taahhütnamesi"nin 16. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olularınıza arz ederim.

Şener BAYRAM
İl Milli Eğitim Müdür V.

OLUR
28/10/2021
Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüze Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.
Gereğini rica ederim.

Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Formları

Adres : M. Akif Ersoy Mah. 29 Ekim Bulv. No:174-1
Merkezefendi DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ab20@meb.gov.tr
Kep Adresi: mebu@sl1.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Hüseyin ERKOÇ-V.H.K.T. - Sefa GÜLMİŞ-Şef
Telefon No: 0 (258) 234 20 95
Faks: 0 (258) 234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden: 5299-4e71-3288-a85e-38f2 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 4: Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 22.12.2021-E.144632

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLERİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

SAYI: 68282350/22021/G024

Toplantı Tarihi : 15.12.2021

Toplantı Sayısı : 24

Toplantı Saati : 15:00

KARAR 1- Üniversitemiz Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı 202106013 numaralı öğrencisi Mehtap YAĞMUR'un, danışmanlığını Dr. Öğr. Üyesi Emel TOK'UN yürüttüğü "*Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 60-66 Ay Çocuklarının Yaratıcı Düşünme Tekniklerine Dayalı Eğitim Yoluyla Yaratıcı Düşünmeye Dayalı Kazanımlarının Değerlendirilmesi*" konulu çalışmasına yönelik başvuru formu ile usul ve etik açıdan verdiği beyan ve ekler tetkik edilmiş olup; proje sahibinin, başvurusunda yer alan bilgi, belge ve taahhünelere uygun bilimsel davranışlar sergileyeceği kanaati oluşmuştur. İş bu karar oy birliği ile alınmıştır.

ASLI GİBİDİR

15.12.2021

Prof. Dr. Ertuğrul İŞLER
Başkan

Ek 3: Etkinlik Örneği 1

BENİM BALIĞIM

Etkinlik Türü: Türkçe-Dil Etkinliği ve Sanat Etkinliği

Yaş Grubu: 5-6 Yaş

KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ

BİLİŞSEL ALAN

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir. (Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.)

DİL GELİŞİMİ

Kazanım 5: Dili iletişim amacıyla kullanır. (Konuşma sırasında göz teması kurar. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.)

Kazanım 8: Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinledikleri/izlediklerini resim yoluyla sergiler.)

MOTOR GELİŞİM

Kazanım 4: Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Değişik malzemeler kullanarak resim yapar. Nesnelere sıkar. Malzemelere elleriyle şekil verir.)

SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİM

Kazanım 3: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)

ÖĞRENME SÜRECİ

“Ben çalışkan arıyım vız vız vızıldarım, etkinlik saati gelince sandalyeme konarım” tekerlemesi söylenerek çocuklar masalarına alınır. Balıklarla ilgili sohbet edilir. Balıkların nerede yaşadığı, rengi, deseni, sertliği, yumuşaklığı, büyüklüğü vs. Ardından öğretmen çocukların hayal gücünü ve yaratıcılıklarını geliştirmek amaçlı çocuklara bir çalışma sayfası gösterir. ‘Çocuklar bu resimde ne görüyorsunuz? , Bu balığın özellikleri nelerdir? , Çocuklar bu balık nerede yaşıyor? Yaşadığı yerde yanında birileri var mıdır? , Bunlar kimler peki? , Balığın yaşadığı yerde başka neler olmasını isterdiniz? , Evi olsaydı evi nasıl olurdu? , Evin kaç odası olurdu? , Balığın odası var mı? , Odası nasıl olurdu? Evinin dış tarafında başka neler olurdu? Evlerinde komşuları

olur muydu? Balık yaşadığı yerde arkadaşları ile hangi oyunları oynuyordur? , Bu oyunları nerede oynuyorlar?’ Şeklinde balıkla ilgili sorular sorulur. Çocukların düşünceleri dinlendikten sonra ‘Bu resimdeki balık sizce nerede olabilir?’ sorusuna cevap alındıktan sonra “ Sen bir balık olsaydın, nerede yaşamak isterdin? Arkadaşların kimler olurdu? Gibi sorular yönelterek çocukların sayfayı tamamlamalarını ister.

MATERYALLER

Çalışma sayfası, kuru ya da pastel boya

SÖZCÜKLER

Balık

KAVRAMLAR

Büyük-küçük, sert-yumuşak, kaygan, iç-dış

DEĞERLENDİRME

Sen nasıl bir balık oldun?

Balıklar nerelerde yaşarlar?

AİLE KATILIMI

Çocuklarla mümkünse bir akvaryumda balığı incelemeleri sağlanabilir.

Ek 4. Etkinlik Örneği 2

SANDALYE

Etkinlik Türü: Türkçe-Dil Etkinliği, Sanat Etkinliği

Yaş Grubu: 5-6 yaş

KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ

BİLİŞSEL ALAN

Kazanım 1: Nesne/durum/olaya dikkatini verir. (Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.)

Kazanım 5: Nesne ya da varlıkları gözlemler. (Nesne/varlığın adını söyler. Nesne/varlığın büyüklüğünü söyler. Nesne/varlığın yapıldığı malzemeyi söyler. Nesne/varlığın kullanım amaçlarını söyler.)

DİL GELİŞİMİ

Kazanım 5: Dili iletişim amacıyla kullanır. (Konuşma sırasında göz teması kurar. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler.)

Kazanım 8: Dinledikleri/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir.)

MOTOR GELİŞİM

Kazanım 4: Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Değişik malzemeler kullanarak resim yapar. Nesnelere sıkar. Malzemelere elleriyle şekil verir.)

SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİM

Kazanım 3: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesnelere alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)

ÖĞRENME SÜRECİ

Çocuklarla sandalye hakkında konuşulur. Sandalyenin ne olduğu ne işe yaradığı, boyutunun nasıl olduğu, sert mi yumuşak mı olduğu ile ilgili soru cevapla çocukların da fikirlerini söylemelerine fırsat tanınır. Daha sonra öğretmen bir sandalye göstererek, ‘Bu görmüş olduğunuz sandalyeyi başka hangi amaçlarla kullanabiliriz? , Sandalye canlı mı cansız mı? , Canlı olsaydı bizimle konuşabilir miydi? , Konuşabilseydi bize neler söylerdi? , Bizimle birlikte yürüyebilir miydi? , Nereye gitmek isterdi acaba? , Oyun

oynayabilir miydi? , Hangi oyunları oynardı? , Oyun arkadaşı kimler olsun isterdi? Sorularını sorarak çocukların düşüncelerini alır. Daha sonra ‘Bu sandalye büyütülebilir mi? , Öyle olduğunda nasıl kullanılabilir? , Şeklinde ve renginde nasıl bir değişiklik yapılabilir? Sorusuyla farklı fikir üretmeleri sağlanır. ‘Sandalyeyi başka nerede hangi amaçla kullanabiliriz?’ sorusuyla çocukların oyun hamurlarıyla bir tasarım yapmaları istenir.

MATERYALLER: Kuru boya, A4 kâğıdı

SÖZCÜKLER: Sandalye

KAVRAMLAR: Büyük-küçük-orta, ağır- hafif, sert-yumuşak, canlı-cansız

DEĞERLENDİRME

- Sandalyelerin hepsi aynı özellikte mi?
- Sınıf dışında başka nerelerde sandalye kullanılır?
- Sınıfımızda farklı renk ve büyüklükte sandalyeler var mı?

AİLE KATILIMI

- Çocuklarla eşyaların kullanım amaçları hakkında konuşulabilir. ‘Daha nasıl farklı amaçla kullanabiliriz’ sorusuyla çocukların hayal güçlerini geliştirmelerine yardımcı olunabilir.

ÖZGEÇMİŞ